

Analyza procesu čtení v moderní spisovné arabštině v testových podmínkách

Eva Složilová

Oponentský posudek na disertaci

Předložená práce se zabývá otázkou čtení textu v moderní spisovné arabštině a využití této problematiky pro testování studentů. Jako taková je do značné míry zaměřena didakticky, což zcela neodpovídá mému odbornému zaměření. Proto se budu v posudku soustředit především na otázky arabštiny jako takové.

Práce je rozdělena celkem do 8 kapitol, podle mého názoru přehledně. Po vymezení výzkumného problému se dostává ke konceptuálnímu rámci výzkumného projektu, kde vcelku pochopitelně, vzhledem k odlišnostem od jazyků a písem používaných v Evropě, podrobněji popisuje též otázky spojené s odlišným grafemickým systémem. Podává též přehled metodologické a testologické problematiky. Od třetí kapitoly se již věnuje vlastní přípravě testu, čtvrtá a pátá kapitola (obě velmi krátké) jsou věnovány sběru a analýze dat. V šesté kapitole následuje diskuse, sedmá je věnována validitě a limitaci výzkumu. Osmá část je formálně nazvána Závěr, je velmi krátká (2 strany) a jde spíše o jakýsi krátký epilog. Dá se říci, že vlastní shrnutí výsledků práce lze najít v šesté a sedmé části disertace.

V přílohách najdeme jednak obecnější dokumenty (deskriptory pro společný evropský referenční rámec znalosti jazyků – SERRJ a také pro jeho americkou obdobu – ACTFL), další části pak již představují dokumentaci vlastního projektu a průběhu jeho zpracování (stupnice sebehodnocení, souhlas účastníka výzkumu, testové úlohy 1-3 včetně jejich didaktické analýzy, analýza výsledků hlasitého čtení, čtenářské profily účastníků testu [celkem 11 účastníků], a nakonec sumář užitých čtenářských strategií, a to jak úspěšných, tak i neúspěšných.

Pokud jde o strukturu práce, domnívám se, že by bylo lepší některé kapitoly spojit. Již jsem upozorňoval na krátkost čtvrté a páté kapitoly, dovoluji si ještě zdůraznit i obsahovou blízkost. Otázkou je i část od kapitoly šesté. Nicméně podotýkám, že jde čistě o formální řazení, nemyslím, že by na textu samotném bylo potřeba příliš měnit.

Text samotný i výstavba práce na mne činí dobrý dojem, i když, jak už jsem upozornil, mé zkušenosti didaktické a testologické nejsou podpořeny teoretickým studiem.

Z hlediska arabistického považuji za nevhodné, když arabské hlásky cizí češtině nejsou v práci více popsány, zvláště je-li práce psána de facto pro čtenáře neobeznámené s arabskou fonetikou. To je ještě zdůrazněno použitou transkripcí, která kombinuje různé formy romanizace arabštiny, včetně těch používaných v arabských internetových chatech, se snahou o přiblížení českému úzu (především délky vokálů, ale též přepis tzv. „emfatických“ hlásek). Naprostá většina dnešních fontů umožňuje přesnější přepis, ať už za použití některé z běžných arabistických transkripcí, nebo IPA. Nedá se ovšem také říci, že jde pro čtenáře o závažný problém, v textu práce jsou tyto přepisy jen velmi vzácné, většinou v promluvách testovaných (zde by bylo vhodné arabská slova v textu nějak formálně odlišit).

Pokud jde o přílohy, pak u testových úloh (1-3) postrádám přiřazení patřičných úrovní. Dle samotného popisu mezi nimi není větších rozdílů (výčty prvků obtížnosti se vždy vztahují jen ke konkrétnímu testu, chybí srovnání mezi nimi), přesto je zřejmé, že obtížnost textů se liší. Šlo by nějakým způsobem tyto záležitosti charakterizovat?

Jednou ze stěžejních částí práce jsou informace o úspěšných a neúspěšných strategiích, či o chování úspěšných a neúspěšných čtenářích. Tato část je bohužel rozebrána především v přílohách, v textu

samotném je traktována spíše na úrovni krátkých poznámek. Tyto strategie pak nejsou ani v textu, ani v příloze více rozebrány bez vztahu k jednotlivým testovaným, přestože jde o informaci, která by bezpochyby mohla studentům pomoci v dalším rozvoji. Proto si dovoluji položit otázku, proč k takové analýze nedošlo? Také u všech studentů není v dotaznících formálně dodrženo uplatnění všech kritérií. Jsou zobecnitelná? Nebo jde o problém s malým vzorkem studentů?

Závěr:

Disertační práce paní Evy Složilové se zabývá problematikou testování studentů arabštiny, což je bezpochyby téma potřebné. Podle mého názoru tak činí informovaně a erudovaně, pro mne samotného práce přinesla i nové informace. I po formální stránce vyhoví požadavkům kladeným na disertační práci.

Doporučuji proto práci k obhajobě.

V Praze dne 26.8.2016

Petr Zemánek